

25. 6. 2001

ID: 9730

Úplata za odběr vody z veřejného vodovodu

Vzhledem k tomu, že úplata za odběr vody z veřejného vodovodu pro nemovitost napojenou na tento veřejný vodovod je upravena zvláštním předpisem, neuplatní se obecná úprava institutu bezesmluvního obohacení.

Vzhledem k tomu, že úplata za odběr vody z veřejného vodovodu pro nemovitost napojenou na tento veřejný vodovod je upravena zvláštním předpisem, neuplatní se obecná úprava institutu bezesmluvního obohacení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.5.2001, sp.zn. 33 Cdo 2562/2000)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce S.v. a k.P., státního podniku „v likvidaci“, zastoupeného advokátem, proti žalovanému V.P., zastoupenému advokátem, o 98 855, 50 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Děčíně pod sp. zn. 14 C 209/98, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. února 2000, č. j. 11 Co 409/99-42, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. února 2000, č. j. 11 Co 409/99-42, a rozsudek Okresního soudu v Děčíně ze dne 25. března 1999, č. j. 14 C 209/98-16, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Děčíně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se dvěma žalobami domáhal na žalovaném jako vlastníku nemovitosti, aby mu zaplatil za dodávku pitné vody a odvádění odpadních vod v odběrním místě v Č. za měsíce srpen až prosinec 1994 částku 84 237 Kč a za období červen až srpen 1995 částku 14 618, 50 Kč. Obě žaloby spojil Okresní soud v Děčíně ke společnému projednání usnesením vydaným při jednání dne 25. 3. 1999.

Soud prvního stupně rozsudkem ze dne 25. března 1999, č. j. 14 C 209/98-16, žaloby zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud zjistil, že žalovaný je vlastníkem domu zapsaného pro okres P., obec Č., k. ú. Č., jež nabyt darovací smlouvou uzavřenou dne 27. 5. 1992 od své matky. Uvedenou nemovitost pronajímal žalobce různým osobám, které v ní provozovaly hostinské služby. V předmětných obdobích provozoval restauraci v uvedené nemovitosti p. K., o němž se žalobce podle svého vyjádření domníval, že je vlastníkem nemovitosti, a snažil se s ním uzavřít smlouvu o dodávce pitné vody, návrh se mu však nikdy nevrátil podepsán. Přesto byl uveden v odběrové kartě u žalobce a žalobce mu fakturoval fakturou částku 14 618 Kč za období červen - srpen 1995 a fakturou částku 84 237 Kč za období srpen až prosinec 1994. Žalovaný sám v době, kdy získal objekt do vlastnictví, oznámil telefonicky žalobci, že jej bude pronajímat, přičemž ve smlouvách bude mít nájemce určenu povinnost placení vodného a stočného. Vlastník sám v té době v domě nebydlel, nepodnikal a vodu nepotřeboval. Od žalobce žádný návrh smlouvy neobdržel ani on ani jeho matka. V rozhodné době bydlel v domě ještě jeden nájemník, který již zemřel a spotřebovanou vodu hradil dřívějšímu majiteli, R.P. Soud prvního stupně dospěl k právnímu závěru, že žalovaný není ve věci pasivně legitimován. Je nepochybné, že si žalovaný protičeří, když prohlašuje v písemném vyjádření, že nemovitost pronajal

panu V.K. za účelem provozování hostinské činnosti, a ve své výpovědi před soudem tvrdí, že pana K. zná od vidění a žádnou smlouvu s ním neuzavřel. Soud však za stejně nepochopitelné jednání kvalifikuje postup žalobce, který si do vlastní evidence zapíše pana K. jen na základě telefonického hovoru, aniž by se přesvědčil, kdo skutečně volá, a žádal předložení dokladu, který by tuto osobu opravňoval k uzavření smlouvy s žalobcem. Stejně jako žalovaný si protiřečí i žalobce, když jednou označuje za vlastníka a odběratele pana K., zatímco následně tvrdí, že V.K. byl jen spotřebitelem, kdežto žalovaný odběratelem. Soud zastává názor, že žalobce nemůže žalovat žalovaného, když s ním nemá uzavřenu smlouvu o dodávkách pitné vody a odvádění a likvidaci vod odpadních.

K odvolání žalobce Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 24. února 2000, č. j. 11 Co 409/99-42, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení a žalobci přiznal právo podat dovolání. Odvolací soud vyšel ze skutkového zjištění, že žalovaný je vlastníkem předmětné nemovitosti, a že v nemovitosti provozovaly se souhlasem žalovaného restaurační činnost různé subjekty. Tyto subjekty vstupovaly každý sám s žalobcem do smluvního vztahu a za odběr pitné vody a následnou likvidaci vody odpadní platily. Do totožného vztahu vstoupil i V.K., na jehož jméno byly vystaveny faktury za odběr vody. Tento odběr nebyl přeúčtován na žalovaného a ani faktury vystavené na jméno V.K. nebyly zrušeny. Smlouva o odběru pitné vody a likvidaci vody odpadní byla s žalovaným uzavřena až 5. 12. 1997, kdy žalovaný začal v nemovitosti sám podnikat. Když V.K. faktury vystavené na něj neuhradil a ukázalo se, že jeho pobyt nelze zjistit, požádal žalobce o zaplacení vlastníka nemovitosti s tím, že podle vyhlášky č. [144/1978 Sb.](#) odpovídá za splnění závazku vlastník sám. Odvolací soud vyslovil na základě zjištěného skutkového stavu právní názor, že vyhláška č. [144/1978 Sb.](#) upravuje dodávku pitné vody na smluvním principu s tím, že se mimo otázky upravené vyhláškou řídí právní vztahy mezi dodavatelem a odběratelem občanským zákoníkem. Z ustanovení § 16 odst. 2 vyhl. č. [144/1978 Sb.](#) však nelze dovodit, že vlastník má povinnost hradit každý odběr vody. Ani žalobce sám takto nepostupoval a smlouvy měl uzavřeny i s osobami odlišnými do vlastníků nemovitostí. Ve vztahu mezi žalobcem a žalovaným nejde ani o případ tzv. bezsmluvního odběru upraveného v § 23 a 24 citované vyhlášky, neboť ustanovení o bezsmluvním odběru nezavazuje toho, kdo vodu neodebral, ale toho, kdo ji fakticky odebral beze smlouvy. V souzeném případě pan V.K. však odebral vodu na základě ústně uzavřené smlouvy a skutečnost, že žalobce nemá reálnou možnost dosáhnout zaplacení u něho, není právním důvodem, proč by měl platit žalovaný. Odvolací soud proto potvrdil rozsudek soudu prvního stupně jako správný, vyslovil však přípustnost dovolání.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, v němž za otázku zásadního právního významu označil problém, zda je vlastník nemovitosti odběratelem vody ve smyslu § 16 odst. 2 vyhl. č. [144/1978 Sb.](#) v případě, kdy je voda odebírána bez uzavření smlouvy o jejím odběru. Podle žalobce odvolací soud věc nesprávně právně posoudil, přičemž žalobce namítl, že:

- pro uzavření kupní smlouvy ohledně věcí movitých není forma předepsána a tudíž v tomto případě došlo zřejmě mezi žalobcem a žalovaným k uzavření smlouvy způsobem upraveným v § 35 občanského zákoníku, tedy jednáním, kdy žalobce dodával vodu z veřejného vodovodu, vodné účtoval osobám, které byly pověřené žalovaným, faktury přejímaly pověřené osoby, které je nereklamovaly a nevracely, přičemž vodné bylo hrazeno,
- do smluvního vztahu s žalobcem pan K. nevstoupil,
- soud prvního stupně i odvolací soud nepostupovaly správně, když na právní vztah mezi žalobcem a žalovaným neaplikovaly vyhlášku č. [144/1978 Sb.](#), protože tato vyhláška neupravuje jen vztahy vznikající při dodávkách vody mezi smluvními partnery, ale i vztahy s odběrateli, kteří příslušnou smlouvu s dodavatelem uzavřenu nemají,
- bylo nepochybně zjištěno že se voda jako výrobek způsobem definovaným ve vyhlášce dostala do moci žalovaného a ten s ní mohl naložit podle vlastního uvážení, došlo tedy k jeho bezdůvodnému

obohacení, když odebíral pitnou vodu z veřejného vodovodu a vody odpadní vypouštěl do veřejné kanalizace, pro vznik bezdůvodného obohacení v tomto případě není rozhodující užití vod, ale možnost s nimi nakládat,

- peněžitá náhrada při bezdůvodném obohacení byla v tomto případě stanovena v nižším rozsahu - podle vodoměru, žalovaný nikdy údaje na vodoměru nezpochybňoval a nežádal jeho přezkoušení,
- právní úprava při dodávkách pitné vody z veřejného vodovodu je speciální - vyhláškou č. [144/1978](#) Sb., která upravuje technické otázky napojení nemovitostí na síť veřejného vodovodu a podmínky dodávky vody, přičemž podrobně upravuje i právní vztahy mezi dodavatelem a odběratelem vody. V praxi proto byly písemné smlouvy uzavírány především s velkými odběrateli, ostatní odběratelé byli na základě ústních smluv evidováni pouze systémem tzv. odečtových karet. Žádné ustanovení vyhlášky však nedovoluje omezit nebo přerušit dodávku vody jen pro změnu osoby odběratele,
- za odběratele je s účinností od 1. 1. 1989 považován výhradně vlastník nemovitosti, proto není rozhodná argumentace žalovaného, že on sám zásoběný a odkanalizovaný objekt neužíval. V tomto případě měl zajistit odpojení nemovitosti z veřejného vodovodu.

Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

Podle ustanovení části dvanácté hlavy I bodu 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tedy podle občanského soudního řádu ve znění platném do 31. 12. 2000 - dále jen „o. s. ř.“).

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a že je podle § 239 odst. 1 o. s. ř. přípustné, přezkoumal napadený rozsudek podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Nejvyšší soud nejprve zkoumal, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o. s. ř., či jinými vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Tyto vady se ze spisu nepodávají a ani žalobce netvrdí, že by řízení těmito vadami trpělo.

Odvolací soud připustil proti svému rozsudku dovolání; vzhledem k tomu, že otázku, která činí z daného rozsudku rozhodnutí po právní stránce zásadního významu (§ 239 odst. 1 o. s. ř.) nevymezil ve výroku rozhodnutí, ale pouze v jeho odůvodnění, lze v dovolání uplatnit dovolací důvod, uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. k jakékoli právní otázce, na jejímž řešení rozhodnutí odvolacího soudu spočívá (viz též náleží Ústavního soudu České republiky z 20. 2. 1997, sp. zn. III. ÚS 253/96).

Protože výrokiem rozhodnutí odvolacího soudu podle § 239 odst. 1 o. s. ř. může být dovolání připuštěno jen pro řešení právních otázek, je dovolatel oprávněn napadnout rozhodnutí odvolacího

soudu, proti němuž byla přípustnost dovolání založena výrokem odvolacího soudu, toliko z dovolacího důvodu uvedeného v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. Nesprávným právním posouzením se rozumí omyl soudu při aplikaci právních předpisů na zjištěný skutkový stav. O mylnou aplikaci právních předpisů se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít nebo soud aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil. Ve smyslu § 242 odst. 3 o. s. ř. je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil. Vázanost dovolacím důvodem se v řízení o dovolání, jehož přípustnost je dána § 239 o. s. ř., projevuje tím, že dovolací soud je oprávněn přezkoumat jen ty právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Pokud dovolatel v dovolání tvrdí, že závěr odvolacího soudu, že mezi žalobcem a žalovaným nedošlo k uzavření smlouvy o dodávce vody z veřejného vodovodu a o odvádění odpadních vod veřejnou kanalizací, je nesprávný, neboť odvolací soud nepřihlédl k tomu, že osoby užívající předmětnou nemovitost jednaly jako zástupci žalovaného, není tato jeho námitka opodstatněná, neboť soud prvního stupně ani odvolací soud skutečnost, že by tyto osoby takto jednaly, nezjistily. Skutkové zjištění odvolacího soudu přitom dovolací soud vzhledem k uplatněnému dovolacímu důvodu přezkoumávat nemůže.

Dodávky vody z veřejných vodovodů mají, pokud jde o právní úpravu, dvojitý režim. Vzhledem k tomu, že jde o zvláštní druh hospodářské činnosti, která má značný veřejný význam, jsou tyto dodávky regulovány jednak předpisy veřejnoprávní povahy (zákon č. [138/1973](#) Sb., o vodách), jednak též předpisy soukromoprávními - jde současně o prodej a koupi vody jako věci. Toto sepětí veřejného a soukromého práva se plně projevuje ve vyhlášce č. [144/1978](#) Sb., o veřejných vodovodech a veřejných kanalizacích, ve znění vyhlášky č. [185/1988](#) Sb. (dále jen „vyhláška“), která je sice prováděcím předpisem k zákonu č. [138/1973](#) Sb., o vodách, ale současně ve své části čtvrté obsahuje regulaci právních vztahů mezi subjekty, které veřejné vodovody provozují a vodu jimi dodávají, a spotřebiteli. O tom, že jde o soukromoprávní úpravu svědčí i znění § 40 vyhlášky.

Z tohoto propojení právních předpisů veřejnoprávní a soukromoprávní povahy vyplývá, že dodávky vody se sice zásadně řídí soukromoprávními předpisy, tj. dnes občanským a obchodním zákoníkem, ale z úpravy zde obsažené se uplatní pouze smluvní princip vzniku závazků, popř. některá ustanovení upravující obecné problémy závazkových vztahů (např. promlčení nároků, odpovědnostní vztahy). Pokud jde o vznik a obsah samotného závazku k dodávce vody z veřejného vodovodu, vyplývají z vyhlášky následující pravidla, která modifikují smluvní volnost účastníků těchto vztahů:

- smlouva o dodávce vody z veřejného vodovodu může být uzavřena pouze s vlastníkem nemovitosti: tato skutečnost je dána jednak věcnými důvody - způsobem, jakým je voda veřejnými vodovody rozváděna a přiváděna do jednotlivých nemovitostí (viz právní úprava v části první vyhlášky), jednak to vyplývá z ustanovení § 16 odst. 2 vyhlášky, které dává pouze vlastníkovu právo odběru vody v dané nemovitosti - viz též legislativní zkratka „odběratel“, v dobových souvislostech zákonný termín pro stranu oprávněnou ze smlouvy. Pro uvedený závěr svědčí i skutečnost, že vyhláškou č. [185/1988](#) Sb. byl dosud širší okruh oprávněných (vyhláška do své novelizace hovoří v § 16 odst. 2 o správci, kterým míní vlastníka i uživatele nemovitosti) zúžen jen na vlastníka. Na tuto úpravu potom navazuje § 37 vyhlášky, který stanoví odběrateli povinnost platit dodavateli úplatu za dodávání vody pro nemovitost k jakémukoli účelu. Další podpůrný argument pro výlučné postavení vlastníka nemovitosti jako odběratele vyplývá i z cenových předpisů, kde ze seznamu zboží, u něhož se uplatňují věcně usměrňované ceny, vyplývá, že se předpokládá, že správci vodovodu platí vlastníkem nemovitosti (odběratel) a v případech, kdy není on sám konečným spotřebitelem, dohodne se spotřebiteli

rozúčtování vodného a stočného,

- rozsah odběru vody vyplývá přímo z vyhlášky – podle § 16 odst. 2 vlastník může odebírat vodu do sjednané výše, není-li výše odběru sjednána, podle skutečné potřeby,
- dodavatel (správce vodovodu) je oprávněn v případě nedodržení podmínek odběru, které jsou ve vyhlášce vypočteny, přímo na základě vyhlášky omezit nebo přerušit dodávku vody,
- vyhláška upravuje závazný způsob zjišťování množství vody, které odběratel odebral, a stanoví práva dodavatele s tím spojená,
- vyhláška upravuje kogentně okamžik splnění dodávky vody (§ 23 odst. 1 a 2), tato úprava však platí jen pro smluvní odběry,
- z ustanovení § 24 vyplývá taxativní výčet skutečností, při jejichž vzniku je dodavatel oprávněn omezit nebo přerušit dodávku vody, z této úpravy současně vyplývá, že mimo tento výčet nemůže být dodávka vody omezena nebo zastavena, vyhláška současně stanoví, kdy má dodavatel povinnost zajistit náhradní zdroj vody,
- vyhláškou jsou regulovány i situace, kdy k uzavření smlouvy o dodávce vody nedojde, popř. odběratel postupuje v rozporu se smlouvou (§ 25). Podle ustanovení § 25 odst. 1 vyhlášky při odběrech vody z veřejného vodovodu uskutečněných bez smlouvy s dodavatelem, či v rozporu se smlouvou *tyto případy jsou vymezeny v odstavci prvním pod písmenem b)*, účtují se tyto odběry vody ve výši úplaty spojené s dodáváním vody z veřejných vodovodů za množství odebrané vody zjištěné technickým propočtem, přičemž se vychází ze světlosti potrubí, z prokázané nebo předpokládané doby odběru vody a účelu, k němuž bylo vody použito. Podle ustanovení § 25 odst. 2 vyhlášky se k částkám za odběr takto stanoveným připočtou náklady spojené se zjišťováním případů odběrů uvedených v odstavci 1, nejméně však 50 Kč. Z dané úpravy lze vyvodit, že vyhláška předpokládá, že v případech bezsmluvních odběrů, tj. v případech odběrů bez smlouvy uzavřené mezi správcem veřejného vodovodu a vlastníkem nemovitosti, pro niž je voda z veřejného vodovodu dodávána, nebude instalován vodoměr, a proto je nutno upravit náhradní způsob výpočtu množství vody, které odběratel odebral. Toto řešení je shodné pro případy odběrů, kdy odběratel porušil smlouvu a zkreslil dodatečným zásahem výsledky, které ukazuje vodoměr.

Při dodávkách vody z veřejných vodovodů jde tedy o závazkové vztahy, které sice vznikají uzavřením smlouvy podle obecných předpisů (občanský, obchodní zákoník), ale u nichž speciální předpis stanoví, kdo může takovou smlouvu uzavřít, a omezuje též smluvní volnost stran tím, že závazně upravuje obsah vzniklého závazkového vztahu.

Tento speciální předpis pak současně stanoví povinnost k úhradě odebrané vody v případě odběru vody z veřejného vodovodu uskutečněného bez smlouvy s dodavatelem (z rozboru shora provedeného vyplývá, že jde o smlouvu mezi správcem veřejného vodovodu a vlastníkem nemovitosti) a stanoví v tomto případě výši úplaty i způsob, jakým je zjišťováno množství odebrané vody (§ 25 vyhlášky). Z kontextu vyhlášky, zejména z ustanovení § 16 odst. 2, vyplývá, že povinnost k úhradě odebrané vody má v tomto případě vlastník nemovitosti, pro niž byla voda z veřejného vodovodu odebrána. Ze shora učiněného rozboru totiž vyplývá, že vyhláška vychází z toho, že při dodávkách vody z veřejného vodovodu vstupují do právního vztahu správce, který dodává vodu z veřejného vodovodu, a vlastník nemovitosti, pro niž je voda odebírána. Jde buď o smluvní vztah mezi těmito subjekty, či o vztah vzniklý na základě zákonné skutečnosti – odběru vody bez uzavření smlouvy s dodavatelem.

Ze skutečnosti, že úplata za odběr vody z veřejného vodovodu pro nemovitost napojenou na tento veřejný vodovod je upravena zvláštním předpisem, vyplývá, že se v tomto případě neuplatní obecná úprava institutu bezsmluvního obohacení.

Obdobný závěr je nutno učinit u odvádění odpadních a srážkových vod veřejnou kanalizací (v této

souvislosti srovnej zejména § 28 odst. 2 a § 34 vyhlášky).

Pokud tedy odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaný není v dané věci pasivně legitimován, neboť mezi žalobcem a žalovaným nebyla uzavřena smlouva o dodávce vody z veřejného vodovodu pro nemovitost ve vlastnictví žalovaného a o odvádění odpadních vod veřejnou kanalizací z této nemovitosti, je tento závěr nesprávný.

Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 1 věty za středníkem o. s. ř. rozsudek odvolacího soudu zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, dovolací soud zrušil i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)